

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИП. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА БРОЈА 0.40 ДИП.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИП. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ћирић.

БРОЈ 72

СРЕДА 20 ФЕБРУАРА 1891

ГОДИНА I

58 САСТАНАК

6 фебруара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Станојло Вукчевић

(НАСТАВАК)

(О буџету)

Извештај Р. Поповић — Рђаво ме је разумео г. Душманић. Нисам ја казао да примам његов предлог, јер би иначе то још у одбору примио, кад министар није хтео на нашу измену да пристане. Министар је предлагао да остане 4.000 дин. међутим је био лане а и ове године секретар с платом од 2500 дин. Министар је тражио да остане ово овако, али ми у одбору нисмо пристали на то. Скупштина нека реши пристаје ли да остане по старом или да се овај секретар са свим избрише. Кад је тако, онда ја предлажем да остане стари секретар и молим 10 посланика да ме потпомогну. (Не потпомажу га).

Потпредседник — Стављам на гласање: Ко је за то, да се прими мишљење одбора, тај нека седи, а ко је против тај нека устане? (Већина седи). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одбора.

Извештај чита тач. 5 — Одбор је место писара I кл. решио да остане писар II класе, уштеда је 237 дин. На ово је пристао и г. министар. Онда плата остаје 1768.20 дин.

Мика Спасојевић — Господо, нисмо могли да учинимо уштеду на плату старих саветника. После тога нисмо могли да смањимо плату секретарима или да их избришемо, као што сам предлагао још, кад је био на претресу закон о пословном реду Државном Савету. Ја до душе једно због уштеде, а друго због достојанства садањег Савета, који вели да има много посла, а друго да би се оправдало то њихово апедовање био сам за то да се избрише главни секретар, па пошто то није учињено и знам шта је секретару дужност, јер је у пословном реду Државног Савета казано: да се записник води кратко; ја бих био мишљења, да ту дужност треба да врши један саветник; и с тога бих предложио да писар I класе са свим отпадне, те на тај начин да уштедимо 2000 динара. За то бих молио да ме 10 посланика потпомогну. (Не потпомажу га). Ја сам уверен да је моје мишљење коректно, јер сам предложио да се укину секретари и то је већ учињено с једним, па кад треба укидати, ја велим, што ће бити јесенас нека буде вечерас.

Потпредседник — Стављам на гласање: Прима ли Скупштина звање писара друге класе. (Прима). Објављујем да је Скупштина усвојила звање писара II класе.

Извештај Р. Поповић чита тачку 6.

Павле Ранковић — Лане је био писар V класе а сад у буџету дата је већа класа. Ја бих предложио да и сад буде писар V класе и да ту уштедимо.

Извештај Р. Поповић — У ланском буџету стављен је писар III класе, а у овом буџету писар IV класе, дакле са мањом класом по прошле године.

Потпредседник — Стављам на гласање: Прима ли Скупштина прочитани извештај одбора? (Прима).

Извештај чита тачку 7.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани извештај одбора? (Прима).

Извештај чита тачку 8.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани извештај одбора? (Прима).

Извештај чита тачку 9. — На овој позицији одбор је учинио уштеду 2000 дин. Према томе ова позиција би износила 2500 динара.

Потпредседник — Стављам на гласање: Ко је за то, да се прими предлог одборски, нека изволи седети, а ко је против нека устане? (Сви седе).

Објављујем да је Скупштина усвојила предлог одборски.

Извештај Р. Поповић — Сад је на реду буџет плата званичницима краљевог двора за 1891 год. (ст. 19). Позиције су у овом буџету само две: Краљев секретар III класе и писар I класе свега 7.072.80 дин.

Потпредседник — Пошто нико не тражи реч стављам на гласање: Ко је за то, да се предлог одборски усвоји, нека изволи седети, а ко је противан нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско. Данашњу седницу закључујем, а заказујем другу данас у 4 часа по подне.

Дневни ред је: продужење претреса буџета.

Састанак је трајао до 1 час по подне.

59 САСТАНАК

6 фебруара 1891 год. у Београду.

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Доброслав Ружић

Почетак у 4 часа по подне.

Присутна су г. г. министри: правде и просвете и цркв. послова.

Потпредседник — Молим вас господо, да би се знало, да ли је ова довољан број за решавање, нека се изврши прозивка. (Настаје прозивка).

(После прозивке).

Има на окупу свега 78 посланика, према томе може се отпочети рад. Али се опет може желети, да и остали другови долазе, како не би недоласком својим правдали недолазак оних, на које једнако вичу како не долазе, како се не ради довољно и т. д. Имена оних, који нису дошли мислим да треба да се запишу и у протокол. Ови нису дошли:

Алекса Ратарац, Анта Радосављевић, Аврам Бељић, Велизар Кундовић, Видоје Невесињац, Владимир Тадић, Димитрије Димовић, Ђока Анђелковић, Ђока Брачинац, Живан Радосављевић, Живојин Величковић, Јован Ђаја, Јованча Стојановић, Јоксим Павловић, Коста Борисављевић, Коста Таушановић, Коста Јовановић, Лазар Бошковић, Максим Сретеновић, Мата Максимовић, Мата Радојковић, Милан Мостић, Миливој Јосимовић, Милошко Лешјанин, Михаило Веселиновић, Михаило Вујић, Михаило Поповић, Панта Срећковић, Пера Максимовић, Стеван Нешић, Стојан Рибарац, Стеван Максимовић, Таса Вукосављевић, Филип Милојевић, Никола Пашић.

Потпредседник — Отварам седницу 59 редовног састанка. Изволте чути протокол 58 састанка.

Секретар Љубо Јоксимовић прочита протокол тога састанка.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути молбе и жалбе, које су Скупштини упућене.

Секретар Добра Ружић чита:

Светозар Јанковић бив. латов из Балта-Бериловца, у срезу нишавском, окр. пиротском жали се против министра финансије;

Јевреји из Пирота моле да се из државне касе плаћа вероучитељ њиховој деци;

Тодор Стојановић, бив. учитељ из Лесковца, моли да му се уваже извесне године службе;

Сељани из Доње Стопане у ср. лесковачком, окр. врањском моле да буду одвојени од турековачке, и придани винарачкој општини;

Султана пок. Косте Кочића из Београда моли за државну помоћ;

Светозар Јанковић бив. латов из Балта-Бериловца, у срезу нишавском, окр. пиротском жали се на извршне власти;

Деца пок. Николе Костића учитеља, из Београда, моле да се њиховој матери повећа државна помоћ;

Петар Мариновић председник општ. дубачке у срезу звишском, окр. пожаревачком, жали се на среску власт;

Коста Ковачевић, царински позорник из Београда, моли да му се врати плата, задржана 1876 год;

Суд општ. каонске у ср. драгачевском, окр. рудничком моли за исплату реквизиције;

Занатлиски еснафи из Пирота моле да Нар. Скупштина нађе начина, како занати наши да се унапреде;

Еснаф обућарски, мугавлиски и грнчарски из Краљева, моле да се узакони подела радња;

Стеван Јокановић и још њих шест из Ужица, закупци државне сувати на Златибору у 1878 години, моле Нар. Скупштину, да их ослободи плаћања аренде за ту годину;

Сељани из Дрлупе у срезу космајском, окр. подунавском, моле да се њихно село одвоји од општине рогачке и образује за себе општину;

Димитрије Јовановић из Београда, жали се на начелника среза врачарског, што му не плаћају дуг по извесној пресуди;

Радојка, удова пок. Милије Петровића, из Д. Љубеша, у срезу моравском, окр. крушевачком моли да јој се поврати инвалидска потпора;

Наста, удова Митра Милојевића из Витковца окр. крушевачког, среза моравског жали се, што јој је одузета инвалидска помоћ;

Станија удова Живана Гавриловића из Брезовице у ср. јасеничком, окр. крагујевачком жали се на извршне власти, што јој не дају задовољења;

Павле Здравковић, председник општ. В. Селске у срезу врачарском, окр. подунавског, и још два одборника жале се на трошарину вароши Београда;

Мијанло Пипчевић и још тројица из Семењева, у срезу златиборском, окр. ужичком моле Нар. Скупштину, у име целог села, да се исплати селу реквизиција, из времена српско-турског рата;

Данка, удова пок. Радисава Милићевића, из Витковца у срезу моравском, окр. крушевачком моли Нар. Скупштину, да јој се врати инвалидска потпора;

Васо Стајић, из Крушице среза и округа ужичког жали се противу инвалидског суда;

Перуника, удова пок. Филипа Милићевића, из Витковца, у срезу моравском, окр. крушевачком моли Нар. Скупштину, да јој се потпора инвалидска поврати;

Величко Ненадовић, из Царине, у срезу азбуковачком, окр. подринском моли Нар. Скупштину, да нареди министру финансије, да му држава исплати једног коња, реквирираног у време првог рата;

Сељани из општине рогачке у срезу драгачевском, окр. рудничком моле за исплату реквизиције.

Потпредседник — Све молбе и жалбе упутиће се одбору за молбе и жалбе.

Има реч г. Тривун Милојевић.

Тривун Милојевић — Молбу Павла Ранковића из Великог Села среза врач. окр. подунавског молимо бих да одбор присаједини с нашим предлогом о трошарини.

Потпредседник — Одбор за молбе и жалбе зна шта треба радити, ако то буде нужно он ће и учинити. Част ми је известити Народној Скупштини да сам 3 дана одсуства дао г. Д. Димовићу посланику из Параћина. Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду продужење претреса о буџету. На реду је буџет министар. правде. (прилог 5 ст. 22).

Известилац Ј. Ж. Јовановић чита позиције на плату особља, и одборско мњење. (Прилог 9 ст. 20).

Ранко Тајсић — Код плате министра ја сам хтео да изведем једну штедњу и да је проведем кроз буџете свијех министарстава. Наравно сад ће се решити, хоће ли се та моја уштеда уштедити овде на плати овог министра, па ће то вредити и за друге министре, а случајно се дошло да то баш буде на министру правде. Из мог извештаја можете видјети да ја предлажем, да се на платама свију министара уштеди 2630 дин. Мој је разлог врло прост, разумљив и поучљив. Кад се узме плата по прошлогодишњем буџету 12.630 дин., онда то долази дневно по 35 динара. Ја сам рачунао овако: ако погледамо на стање у коме смо, ја држим да ће они драговољно пристати и сматрати за похвалу своју, а мени благодарити на племенитој мисли ако им смањимо плату на 10.000 дин. јер, господо, онет онда долази 27 дин. дневно. Ако, господо, погледамо на наше финансијско стање, на наш економни, пољопривредни, сточарски приход, од чега је наш свет највише живио и који год хоћете приход ја мислим, господо, да ћете се потпуно са мном сложити, да је плата од 10 хиљ. дин. довољна. Оно, какве сам среће и досад био са мојим предложеним уштедама, могу се надати да и овде нећу боље проћи, али ја сматрам за дужност, да сваку позицију код које предлажем уштеду, пропратим са неколико речи, па то и овде нисам пропустио. Ја мислим, господо, да је плата од 10.000 дин. доста, и да се ту може уштедити, а имајте на уму, ако овде ту уштеду учинимо, онда ће она важити и за плату свију осталих министара, а то износи 20 — 30.000 дин. и наравно сад ће се на овој плати министровој та ствар пребити. Господо, то је моје скромно мишљење, које држим да је у исти

алантно и да сам требао и више уштедети и молио бих Скупштину да га усвоји, а разуме се то ће важити за плате свију министара; на вама је да решите као народни представници, и то у интересу народа, а то је да уштедите.

Павле Ранковић — Ни одбор већине, ни одбор мањине при претресу буџета министарства правде, није предвидео, да је на прошло-годишњем буџету министарства правде било неко издавање на плату секретара IV класе, а овде у буџету стоји I класе. Дакле ја налазим да се је овде прешло са две класе и стављен у буџет секретар I класе, а прошле године био је секретар IV класе, те с тога ја мислим да треба да остане секретар IV а не I класе.

Известилац Ј. Ж. Јовановић — Што се тиче овога питања, које је покренуо г. Павле Ранковић, ми смо у одбору стали на ово земљиште. Казали смо, да хоћемо да нам се измени стање, како донета стоји, а и г. министар казао нам је да овако стоји. Могао је да буде прошле године секретар III класе, али је могао да дође са звања I класе, могао је да буде судија, па онда да дође за секретара. Пошто овако стоји ствар, како нам је министар казао, ми смо то тако и примили.

Министр правде М. Кр. Ђорђевић — Сматрам за дужност да само неколико речи кажем, после говора г. Јоци. Овај буџет и пројекат буџета рађен је пре неколико месеци, и у току тога времена наступиле су многе измене, по ради успокојења господe посланика, ја изјављујем пред Народном Скупштином да стање стоји овако исто као и данас.

Димитрије Машећ — Мени се чини, да је поштовани посланик, г. Ранко Тајсић изнео доста умесне и јаке разлоге, који могу да правдају то његово мишљење у финансијском одбору. Разуме се, тај разлог може послужити у овој прилици у којој се ми сад налазимо, у тешким финансијским приликама. Заиста јачих и оправданијих разлога не може бити, него што их је он изнео; а знајући и верујући у родољубље саме господe министара, мислим да и они неће имати ништа против тога чинити. Ово можемо учинити за неколико година, па кад се поправе наше финансије, ми их можемо и више платити. Кад смо могли да лањске године, гледајући на наше жалосно финансијско стање, да смањимо државним саветницима плату од 10.000 на 8500 динара, нарочито и с тога што пре, када су и државни саветници имали плату од 10.000 динара, имали су и министри околику плату колику и сад, и мислим, да кад смо саветницима одузели нешто од плате, да то треба и код министара да учинимо, те ћемо тим појединим уштедама олакшати државне издатке, а у толико и дефицит. С тога се слажем са предлогом г. Ранка Тајсића.

Милија Миловановић — Кад устајем да о овој ствари говорим, изгледам сам себи смешан, и морам да ставим питање, кад се ове уштеде тиче, да ли би и један пристао на оно ругање, које се министрима чини преко новина?

Тако један, с ким ја не бих смео ни да путујем, јер би ме покрао, нише у новинама, и вели: „Еј господине министре, одговори ми на ово питање“.

Право да кажем, ја никада не бих пристао на онаку бруку и грдњу и за ову плату.

Ранко Тајсић — Господо, никад мене не може руководити слободна штампа, што ће она за кога да говори, нарочито с тога, што знам да постоји и закон о штампи и кривични закон, па ако ко сматра да му је част увређена, он ће је судским путем бранити.

Кад би се мерило каквој критици подлежи министар, а каквој народни посланици, па се за тим узео онај стари босански кантар, ја мислим да би се нашло, да је посланик 7 — 8 пута више интересан тим грдњама, него министар, и да народни посланик стоји морално и непосредно одговоран бирачима.

С тога остајем при своме мишљењу, а мислим да је и ред да се од њих уштеде прво почну, дакле „озго“, а ко мисли да је увређен, ето му закона, па нека се жали, и брани своју част; и опет сам за уштеду на плати, па како на овом тако и на свима другим редом по 2630 динара.

Министар правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици, дозволите да само са неколико речи одговорим г. Јоци. Овај буџет рађен је пре неколико месеци. Од тада до данас било је више указа, за то буџет и не показује право стање о класама. То у осталом до сада није ни практиковано увек је у буџету стављана по која класа више за аванзовања. Но ја радо изјављујем пред Народним Представништвом: да се у буџет ставе оне класе, какве данас фактички стоје.

Милош Богдановић — Кад би се ова уштеда могла да примени на министра на расположењу, ја бих био за уштеду Ранка Тајсића. (Они немају толику плату.) Добро, али ако има таквих министара, који могу да се позивају на стару плату и на стечена права, као што је јутрос учињено за саветнике, ја бих био противан. То је што сам имао да кажем.

Потпредседник — Објављујем да је претрес свршен. Решаваћемо тачку по тачку.

Извест. чита: прву тачку плата на министра.

Потпредседник — Ко је за то, да се предлог одборски усвоји нека седи; а ко је против нека устане? (Већина седи). Објављујем да већина седи и према томе усвојено је мишљење одборско.

Димитрије Машећ — Пошто је ово стар, која се тиче свих министара. (Чује се: овде је реч само о министру правде) мислим да би требао уједно о свима да решимо и онда треба поименично да се гласа.

Потпредседник — То је већ решена ствар.

Известилац чита: позицију на начелника I класе.

Потпредседник — Ко је за то, да се прими одборско мишљење нека седи; а ко је против нека устане? (Сви седе).

Објављујем да Скупштина једногласно усвојила мишљење одборско.

Известилац — Место благајника III класе одбор је ставно рачуновођу I класе са платом од 4041.60 динара. Уштеда је 1010.40 динара.

Потпредседник — Ко је за то, да се ова тачка по предлогу одбора усвоји нека седи; а ко је против нека устане? (Сви седе).

Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Известилац чита: позицију на секретара I класе. Господин известилац пристао је на измену Павла Ранковића, да се ту стави секретар III класе и министар је пристао на то.

Известилац Ја мислим, да овде сад не треба да бркамо тако те класе. Како је стање, онако треба и да ставимо овде. Г. министар је казао да је ово секретар I класе и ако је тако, онда треба да примимо. (Чује се: у шематизму стоји III-ће класе.) Немојте да гледате у шематизам; јуче је могао други указ да изађе.

Министар М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици. Казао сам већ једаред да је овај буџет рађен пре неколико месеци, и да је у том међувремену било неколико указа, а изјавио сам и пристао да се у буџету ставе оне класе, какве су данас. Држим да би се са одговором могли задовољити, јер мени сада апсолутно није могуће да кажем колико чиновника има од које класе. Но ја ћу наредити рачуноводству да спреми свисак чиновника, па ћемо у одбору финансијском до другог читања то исправити. Молим да ову изјаву примите, па да идемо даље. (Одобравања)

Димит. Илићановић — Господо, ја мислим да нема јачег доказа о фактичком стању чиновништва у опште од шематизма за 1891 год., и Скупштина не би учинила никакво зло, ако би усвојила онакве позиције, какве стоје у шематизму. Ако г. министар при другом читању докаже да се то не слаже са фактичким стањем, онда ми можемо исправке да учинимо. Шематизам је од 1891 год. он се правно доцније од самога буџета и он боље и тачније представља фактичко стање, но што представља буџет, за то сам мишљења да се исправке учине према шематизму.

Министар правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици. После моје отворене изјаве говор г. Илићановића донета

ме изненађује. Његово тврђење, да је шематизам најбољи доказ у овим случајевима, не може да остане, јер је и он рађен пре неколико месеци. Не видим довољно разлога зашто да се сумња у моју изјаву. Ја сам пред Народним Представништвом изјавио, да пристајем, да се у буџет ставе класе какве су данас. Казао сам да ми то сад није могуће узети, по да ћу наредити рачуноводству да направи списак и са одбором ствар пре другог читања исправити. Држим да је моја изјава јасна, на што сада о томе више говорити. (Чује се: врло добро, прима се.)

Лаза Илић — Само неколико речи ради објашњења. Ми сви знамо да смо продужили прошло-годишњи буџет и за месец фебруар. Према томе продужена је и партија на авансовање. Добро би било да сад утврдимо да се од првога до другог читања буџета не дају никакви авансами. Ово се не односи на г. министра правде, него на све у опште.

Потпредседник — Пошто нико не тражи реч, објављујем да је претрес свршен. Стављам на гласање: Ко је за то, да се усвоји предложена плата прве класе нека седи; а ко је против нека устане? (Већина седи.)

Објављујем да је Скупштина ову тачку усвојила по предлогу.

Известилац чита: позиције на два писара.

Потпредседник — Ко је за то, да се одобри овај издатак по предлогу нека седи; а ко је против нека устане? (Већина седи.)

Објављујем да је Скупштина усвојила и ову тачку.

Известилац чита: све позиције на Касациони Суд и одборске измене у овоме.

Министар правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици. Овде се је поткрала једна штампарска погрешка, коју треба исправити. Ја сам у буџету предложио секретаре, I, II и III класе. Одбор финансијски на то није пристао. Но кад сам изнео разлоге, који су ме руководили да тако урадим, ми смо се онда сложили да остану ове класе I, III и IV а II да отпадне. Тако је ствар свршена између мене и одбора. Један од главних разлога за што сам тражио да остане I класа био је овај: догађа се често да се ко од судија разболе или оде на одсуство, данашњи секретари не могу да га заступе, јер немају Уставом прописане услове за судију. У томе случају цело једно одељење у Касацији не ради, а то је штетно како по интересе државне тако и приватне, за то вас молим да остане прва класа како сам предложио. (Чује се: прима се)

Јован С. Јовановић — Г. министар што је напоменуо, то је било на првом читању буџета у одбору. При првом читању он је изволео предложити овакве измене, које је поменуо.

Министар правде, М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Говор посланика г. Јоце излази на то, да сам ја ствар Народном Представништву неверно представио. Ја то најсвесраније одбијам од себе. Г. посланик треба да је у стању и да докаже, а он то не може никад учинити. Кад је ова позиција у одбору расправљана био је деловођа поштовани посланик г. Милош Марковић. Ја молим њега као најмеродавнијег да пред Скупштином изјави: је ли овако као што ја кажем или стоји оно неразумљиво тврђење г. Јоцино.

Милош Марковић — Мени као члану одбора финансијског и деловођи његовом, доста је позната ова ствар и по мојим белешкама, које сам водио о раду одборском, доста ствар стоји онако како г. министар тврди, по томе, дакле, отпада једно место секретара друге класе а додаје се један секретар IV класе; то није погрешно ушло у извештај и ја мислим да ту оманску ваља исправити.

Потпредседник — Пошто нико више не тражи реч да приступимо решењу овога питања. Гласање се о целокупном издатку Касационог Суда, са изменом, да место секретара II класе дође секретар IV класе, на шта је и г. министар правде пристао. Ко је дакле за то нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина усвојила издатак на Касациони Суд са изменом одборском.

Известилац чита позиције на Апелациони Суд и одборско мишљење, на шта је г. министар правде пристао.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то да се издатак Апелационом Суду усвоји по предлогу одборском, нека седи, а ко је против нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина усвојила издатак на Апелациони Суд по предлогу одборском.

Известилац чита позиције на првостепенне судове и то тачку а.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то да се одобри кредит на председнике првостепених судова нека седи, а ко је противан нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина усвојила ову позицију.

Известилац чита тачку б., кредит на судије првостепених судова.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то да се прочитани кредит усвоји нека седи, а ко је противан нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина усвојила прочитани кредит.

Известилац чита тачку в. секретари (ст. 24); за тим одборско мишљење (ст. 20), на које је и г. министар пристао.

Потпредседник — Ко је за то да се овај кредит на секретаре по одборском мишљењу прими нека седи, а ко је противан нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је овај кредит по одборском мишљењу Скупштина усвојила.

Известилац чита тачку г. кредит на рачуновође и одборско мишљење.

Потпредседник — Ко је за то да се овај кредит на рачуновође прими по одборском мишљењу, нека седи, ко је противан нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина прочитани предлог усвојила.

Известилац чита тачку д., писари.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то да се кредит на писаре по одборском мишљењу прими тај нека седи, ко је противан тај нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је Скупштина усвојила прочитани кредит.

Известилац чита позиције на казниени завод у Београду (ст. 24).

Одбор је и овде на плату чувара, десетара, затварача, педесетара и настојника њихових место 74.000 дин. решпо да остане 70.000 дин. и тако је одбор уштедно овде 4.000 динара.

Ђурђе Ђоровић — Ја не могу да се сложим са одбором финансијским у томе, да шкрби чуварима на зликовцима итд.

Господо, један зликовац, као што је Јосовац, Деспић, Шиштек, Петар итд. ако се пусти у народ, он може чинити много веће штете не стотину него на хиљаде динара у дангуби око потере, па и сам живот појединаца није сигуран. С тога сам да се овај кредит усвоји и да се од њега не штеди. Гласам за предлог г. министра. (Чује се: врло добро.)

Тражим десет посланика, да ме потпомогну. (Потпомажу га.)

Ранко Тајсић — Уштеда код ове партије врло је мала учињена, а та је партија нарочито учињена с тога, да ако је за казниени завод мало цивилних служитеља, онда да се употребе жандарми. (Чује се: нећемо тако). Узмите списак свију бегунаца, који су побегли; ретко је који побегао испред жандарма, него испред десетара, педесетара, чувара итд. И за то је одбор имао на уму, да се ова места попуне са жандармима недостатка, боље је него са овим чуварима, који су без дисциплине војене и цео свет обиграју, па онда дођу за чуваре, а у дужности се својој не разуму; а то се мора учинити тим пре, што су жандарми више докони, а плату иначе примају.

Минист. правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Дозволите да кажем разлог, који су ме руководили, да

партије на чуваре казних завода у овогодишњем буџету по висим. Један од главних разлога био је тај, што је број осуђеника при казним заводима у прошлој години знатно повећан. Према извешћу, које имам од управника, дошло је у прошлој години на 890 осуђеника, а има их данас свега на три хиљаде. Веле да никад толико вије било.

Кад би осуђеници лежали затворени по казаматима, а не били употребљени на разне државне послове, то би онда ја био први, који би вам предложио, да се ова сума на половину сведе. Али не треба губити из вида да се робијашни употребљују на стотину разних послова ван казамата — по разним варошима, на државним добрима итд. За сваку таку и најмању групу треба по неколико чувара.

Нема министарства, нема готово надлежности, да не тражи које 10, које 20, које 50 робијаша за вршење овог или оног државног посла.

Робијашни ако се добро не чувају, ван сваке је сумње да ће бегати, а бегство ма и једног робијаша кошта државу далеко више, но чувар.

Што посланик Тајсић вели, да треба употребити војнике на чување робијаша, имам да одговорим ово. Ја сам се у почетку обраћао са молбом на г. министра војног, и он ми је доста помоћ указивао, но пре неколико месеци јавио ми је актом, да више ни једног војника не може дати, вели да војници нису за то да робијаше чувају, и да се они кваре код робијаша и одају бегству.

Као што видите дакле, другога пута нема да се робијашни очувају, но да се број чувара повећа, а за то треба више пара.

Лепо је казао поштовани посланик г. Ђоровић, да свака уштеда овде може да нас стодупло кошта. Јер помислите кад побегне какав хајдук, као на пр. Јосовац, треба дизати читаве округе и плаћати учене, док се такав један зликовац ухвати; а шта то све кошта државу и народ? Молим вас, да о свему овоме добро размислите, па да примите позицију како је предложена.

Мика Спасојевић — Господо, заиста овде је велика цифра, која је у буџету стављена на ове чуваре осуђеника. За то је моје мишљење да се на чуваре осуђеника употребе војници. (Жагор).

То се може учинити, јер војнику није задаћа да се употреби само за борбу против непријатеља с поља, него и за унутрашње послове. (Жагор).

А кад се узме у обзир то, да ми наше синове не шиљемо у војску да брат на брата удара, онда можемо ово дати у дужност војницима, па ћемо онда моћи и тиме доста уштедети.

Јован Милић — Ја се чудим што се овде води дебата о овој малој уштеди, када ми сви грађимо, да се лично и имовно обезбедимо, и да се једном стане на пут тим несрећама од зликоваца и лопова.

Наводите, да за то могу да послуже војници, а ја вам кажем, да је скоро један војник побегао са 4 робијаша и сад заједно хајдукују, дакле, какви војници, какви бакрачи, од тога нема ништа.

Стојан Станковић — Зна се шта је војнички задатак, и с тога се не могу сложити са мишљењем г. Спасојевића, да људи, који дају своје синове, да уче војничку школу, дају у исто време да чувају и осуђенике. Не могу да се сложим нарочито с тога, што се баш пре неки дан десило случај, да су неки апсеници побегли из зајечарског суда и сад, свакако они се морају уцењивати, а та учена ће свакако бити већа, него што је ова повишица на чуваре. То треба да одобримо, али у исто време да замолимо госп. министра, да се ови чувари не употребљавају ни на шта друго, сем на чување зликоваца. (Чује се: да се реши).

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Панта Срећковић — Ја овде не бих ни речи рекао, но кад чујем да тако разумеју суноврат људи послове, ја морам да проговорим.

Народ, кад даје своје синове, он их не даје да чувају робијаше, већ да се изведбају војничкој вештини.

То је једно, а друго је што робијашни не бегају за то, што нема довољно чувара, него за то, што они нису поуздани људи, јер знам да је више робијаша побегло из начелстава, судова, него из града. И с тога мислим да је довољна ова сума, коју је одбор предложио. Ако војник с њима утекне, то је с тога, што му отму пушку, а он се без пушке не сме да се врати у касарну, па под мораће лобегне.

Арс Прокопијевић — Уштеда од 4000 динара није никаква према оној штети и несрећи, што је може један зликовац, који је са робије побегао, да учини. Бар нама, који живимо по врлетним окрузима, у рудничком, ужичком, чачанском, и т. д. познато је, колико су хајдуци и лопови штете починили, и то више они, који су побегли са робије, него они, који су се од својих кућа одмекнули у хајдуке.

Дакле, ја не бих био вољан да се ова незнатна уштеда на пандурима учини.

Известилац Ј. Ж. Јовановић — На овој позицији ми нисмо хтели ништа да уштедимо, јер смо имали завршни рачун, и према томе извели смо ову цифру.

Из завршнога рачуна види се, да је се на ову партију потрошило 14.758 дин. и 33 паре, значи да не би дошло ни 6.500 дин. годишње.

С тога ја мислим, да се може примити овај предлог одборски.

Минист. правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Признајем, да стоји то што г. известилац рече. Али молим да верујете, да стоји и оно што сам ја казао, то јест, да је број осуђеника у прошлој години знатно повећан и да никад вије био толики. У потврду овога дозволите да вам прочитам данашњи рапорт београдског завода, који гласи: од 1 јануара до конца дошло је нових осуђеника 69. Бројно стање осуђеника у Београду 1971. Као што видите потреба државна и наша лична безбедност тражи да се овде не штеди. Мени је дужност налагала да покажем право стање, а ви решите како налазите за добро.

Тома Јовановић — Ја сам против донесене одлуке одборске, јер овде није никаква уштеда у 4000 динара.

Ми, господо, треба да чувамо осуђенике, а не да неко може да утекне из затвора, те да после поубија сем онога, због кога је и осуђен, и остале у фамилији.

Даље, господо, ми јутрос кад је било питање о саветничким платама, не одузесмо тамо, а сад оћемо овим пандурима то да чинимо. Не, господо, ту није никаква уштеда и корист, већ само може од тога штете бити. С тога ћу гласати за предлог, који је г. министар предложио.

Потпредседник — Претрес је свршен. Гласаће се о кредиту како је министар предложио, пошто се са одбором није сложио.

Ко је за то, да овај кредит остане по предлогу министровом, тај ће седети, ко је против, тај нека устане? (Већина седи). Објављујем да је Скупштина усвојила овај кредит по предлогу министровом.

Известилац прочита позиције на казним завод у Пожаревцу.

Овде по мишљењу одборскоме има да се учини уштеда од 7.700 динара, на шта је и министар пристао.

Потпредседник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се одобри кредит на казним завод у Пожаревцу, како је одбор предложио и министар пристао, тај нека изволи седети, ко је против, нека устане? (Већина седи). Објављујем, да је Скупштина усвојила кредит на казним пожаревачки завод.

Известилац прочита позиције на казним завод у Нишу. Овде има одвојено мишљење, у место „управник I класе“, да остане „управник II класе“, уштеда 500 дин., у место рачуноиспитача I класе да остане рачуноиспитач II класе, на плату чувара и затварача, да остане 1.700 динара, уштеда 3.016 динара.

Министар правде М. Кр-Ђорђевић — Господо По-
сланици! И код позиције на чуваре нишког казненог завода
ја и одбор нисмо могли да се сложимо. Одбор је и ту уште-
дио 1600 динара, ја на то нисам могао пристати, са разлога
истих, које сам изнео за београдски казнени завод. Видели
сте да је одбор уштедио на чуваре пожаревачког завода, ја
сам на то пристао, јер су тамо жене и лаки осуђеници, док
то није случај код нишког завода. Немојте штедити 1000
динара а да плаћамо после стотинама хиљада и крвљу нашом.

Молим вас да примите ову позицију како је предложена.

Потпредседник — Пошто се г. министар сложио с фи-
нансијским одбором, да управник буде II класе, а не прве и
рачуновођа II кл. а не прве, то ће се о тим позицијама гла-
сати по одборском предлогу, а код позиције за плату чувара
по предлогу министровом. Изволте читати сад позицију по
позвију.

Известилац чита позицију на управника II класе

Потпредседник — Прима ли Скупштина позицију на
управника? (Прима).

Известилац чита позицију на рачуновођу II кл.

Потпредседник — Прима ли Скупштина? (Прима).

Известилац чита позицију на лекара осуђеника.

Потпредседник — Прима ли Скупштина? (Прима).

Известилац чита позицију на плату чувара и затва-
рача по предлогу министровом 20.600 динара, а по предлогу
одборском 189.000 дин.

Потпредседник — Стављам на гласање прво предлог
министров: Ко је дакле за предлог министров, да буде као што је
у буџету, нека изволи седети, а ко је против нека устане?
(Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила суму по
предлогу министра правде.

Известилац чита позицију на плату пандура и апсан-
ција код првостепенних судова, као и на плату служитеља код
виших судова и министарства правде (ст. 26) и одборско миш-
љење (ст. 29).

Министар правде М. Кр-Ђорђевић — Господо по-
сланици, кад сам дошао на ово место први акт, који сам пот-
писао био је распис свима судовима да по једног пандура
отпусте из службе. То сам морао да урадим за то, што је
прошлогодишња Скупштина партију на пандуре смањила. Али
није прошло ни десет дана, појуриле су готово од свију су-
дова молбе, да им се даде још по један пандур, скидајући у
противном одговорност са себе. Јасно је да се позиву Судова
нисам могао да одазовем, јер би буџет прекорачио. Шта сам
имао дакле да радим? Обраћао сам се г. г. министру војном
и унутрашњих дела за помоћ, и они су ми исту у више при-
лика указивали. Судови нису престајали са молбама да им се
још по један пандур да, о томе се може свако уверити из
акта, која су овде на столу. Ето то су разлози, који су ме
определили да партију на пандуре у овоме буџету повисим.

У потврду мога говора навешћу само један пример.
Председник ужичког суда телеграфисе ми јуче, да су дошла
52 нова притвореника, вели нема ко да их чува, тражи помоћ.
И да ми г. министар унутрашњих дела није помогао, ја управо
не знам шта би радио. У осталом не треба губити из вида
да пандури имају и сто других дужности. Тако на прилику
један мора по ваздан да разноси решења, пресуде, позиве и
т. д., други ноћу да стражаре код апсане, остали су по ваз-
дан на служби при канцеларијама и т. д. Све ово јасно го-
вори, да овде не треба штедити, јер уштеда може да буде
штетна. За то вас молим да примите како је предложено.

Милош Богдановић — Мени се чини да је овде од-
борски разлог уместан. Уместан је с тога, што ми знамо да
судски притвореници, који су под судом, не врше никакву
пољску службу, него леже у апси. Дакле не иду на рад, те
да би могли да беже, они су сви увек под кључем и према
томе мислим да су одборски разлози уместни. Неосновано је
оно што се каже да су пандури потребни за послуживање по
канцеларијама, неосновано је с тога, што нам је из народа

који идемо по судовима добро познато да — никад се ником
није десило, да смо се из суда вратили натраг што нема пан-
дура да нас јаве том суду. Пандура је било, али није имао
коме да нас јави. Ја сам за мишљење одборско гди је уштеда.

Сима Костић — После говора г. министра правде, не
бих устао да говорим, али изазван говором г. Богдановића
сматрам за дужност, да кажем неколико речи. Поред онога
што је навео г. министар у оправдање, да је потребно да
остане ова сума, имам да кажем ово: не само што су пан-
дури дужни да врше послове по суду, него треба имати на
уму и то, да пандури судски сваку ноћ на смену морају да
стражаре на овој цичи и зими. Није довољно рећи: кривци
су затворени; они јесу затворени, али ископају зид на утекну.
Дакле треба знати да пандури поред редовне дужности врше
дужност и ноћу. Ја знам да пандур има 40 дин. плате, дакле
6 гроша на дан; колико он мора да да на квартир, колико
за рану; а колико на остале потребе? Зар смо ту нашли да
штедимо? Нема разлога овде штедити, јер ако на овим љу-
дима хоћете да штедите, учинићете да судови остану без
услуге, и да нема чувара за апсенике. Дакле ја налазим да
треба овим људима дати парче леба да могу да живе као
људи, а не да се договарају са апсеницима, па да их пуштају
да беже и да се ослобођавају праведне казне.

Ранко Тајсић — По говору г. министра правде не бих
устајао да говорим: али ме је изазвао г. Сима онако, као
што је негда изазвао Милош Богдановић. Познато је људима
како је у окружним судовима. Никад нема случајева, што је
рекао г. Богдановић, да нађем суд без пандура, него обично
суд без судија. Кад је министар изнео акта у одбору
питао сам га: јесте ли се одазвали захтеву судова, те да им
дате тражене служитеље? Нисам вели. А да ли је који судија
дао оставку? Није. Тражио је пандуре, јер нема ко да га
служи, нека их мање употребљују на послове залудне и мо-
тре на њих, па ће их бити довољно оvolико. На основу познавања
ствари, ја држим да је ова партија довољна, а ви ако хоћете
изволите дати још 100.000 дин. Одбор је учинио своје.

Риста Поповић — Ја не бих устао да говорим о овоме,
да ме није изазвао г. Сима Костић онако исто, као што је
негда изазвао Милош Богдановић. Хоћете ли примити овако
као што смо ми предложили, или као што је у буџету пред-
ложено, мени је са свим свеједно. Хоћу само да одбијем од
одбора оно, што је поменуо Сима Костић, као да смо ми овом
уштедом хтели да смањимо плату пандурима. О томе није
било говора. Ми смо се са свим рачунски уверили, да је ово-
лика цифра довољна да задовољи потребу. Разуме се да би
боље било да има више, али ми знамо да чиновници хоће и
на приватне послове да употребе пандуре државне, колико
је за званичну службу било довољно, ми смо толико и пред-
ложили, а колика им је плата, то нити смо знали, нити нам је
било у надлежности да водимо рачуна о томе. Други су на-
длежни да одређују плату, а ми смо срачунали број чувара,
и према томе одредили ову суму. Ви ако хоћете дајте још
100.000 динара.

Тома Јовановић — Овде је, господо, реч о судским
пандурима. И ми имамо суд окружни и вазда смо пред су-
дом, јер ми је преко пута — и ево толико година од осло-
бођења, па је не видох да судија употребљава пандура да му
носи зелен и месо, као што рече Ранко. Као ми је што госп.
Ранку не може све да испадне као што хоће. Знате и то да
код окружних судова пандури по сву ноћ не спавају, јер
један део мора да дежура. Па кад узмете пандуре, питам вас
хоће ли председник да носи акта од канцеларије до канце-
ларије, није истина да пандури служе судије, и за то сам да
остане по предлогу г. министровом.

Арса Прокопијевић — Ово је све једна врста уштеде.
Кад смо допустили министру издатак по буџету на пандуре
при другим казним заводима, мислим да му их дамо и при
судовима; јер није један случај да испод суда утекну злико-
вац и одметне се у хајдуке, и овда мала уштеда, која се сад
предлаже, плаћа се по 100 пута скупије. Хајдук Никола Јев-
ђовић утекао је из затвора; држава је плаћала уцену од 500

дух, онемо ко га убије; за његова брата 400 дук; за другог једног 300 дук. и т. д. Сви ти утекли су испод притвора што су слабо чувани. Да не би било таквих несрећа, ја сам за то да се по предлогу г. министра правде овде не штеди. Само штета, коју ћемо претрпети — ако рачунамо за штету овај страх, кад цео округ од лопова стрени, кад ће зликовац да луци на врата и узме му живот и имовину — довољан је разлог да овде не треба штедити. Не треба ни стога, да министру не би дали изговарати се доцније — ако који зликовац утече — да важе: утекао је за то што нисте дали довољно чувара.

Минист. правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици, дозволите да кажем само неколико речи. Поштовани посланици г. г. Тајсић и Богдановић у говорима својим дотакли су се председника и судија, на веле: како они употребљавају нандуре да им носе месо и зелен и т. д. Сматрам за дужност да то одбијем од њих, а држим да је далеко коректније било, да су г. г. посланици мени тужбу поднели, него да то пред Скупштином износе. Изјављујем свечано да ћу најстрожије мере употребити према председнику и судији, који злоупотреби свој положај. (Бурно одобравање).

Потпредседник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се одобри кредит по предлогу буџетском на нандуре, тај нека седи, а ко је против нека устане? (Већина седи). Објављујем да је Скупштина одобрила кредит по предлогу.

Известилац чита позицију на плату настојника у разним заводима.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то, да се одобри овај кредит тај нека седи, а ко је против нека устане? (Већина седи). Објављујем да је Скупштина усвојила кредит по предлогу.

Известилац чита позицију на плату практиканата свију виших и нижих судова, као и министарства правде. Одборско мишљење.

Минист. правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици, и код партије на практиканте постоји разлика између мене и одбора. Одбор је и овде уштедио 4000 дин., на шта ја писам могао пристати. Практиканци, ти пионири судски, често пута од врло су велике користи; често пута и слобода и имовина иша у њиховим је рукама. Да би ово доказао навешћу вам само неколико примера. Петар тражи забрану, суд одобри а секретар изради. Треба преписати решења — ко ће то да уради? Практикант. Хоће ли он то преписати иепога дана или сутра то је грдна разлика. Свако одлагање даје времена дужнику да ствари приврије и повериоца оштети. Или узмите овај пример. Суд пресуди да је Петар крив, он се прогиву тога жали већем суду, треба пресуду преписати и акта послати на разматрање. Питање је ко ће то да препише? — Практикант. Ако у суду нема довољно практиканата, пресуда ће та остати неколико дана не преписана на штету онога, који у затвору лежи, јер се лако може да се деси да већи суд попишти пресуду у корист оптуженога.

Са ових разлога ја бих вас молио да овде не штедите.

Известилац Ж. Јовановић — Ја видим, да се погрешно схватио цео рад одборски. Нисмо ми уштедили на броју практиканата, него смо водили рачуна о оном, колико се до сад трошило. Досад се трошило 100.000 динара годишње, а на 14 месеци се потрошило 120000 динара, па смо ми сад дали 110.000 динара, за 12 месеци. Дакле у ствари, ми смо овим дали више него што се до сад трошило. Та цифра досада није издавата цела, и онда зашто ми да међемо ту цифру у буџет, кад се она фактички не издаје. Ми смо прво прегледали завршне рачуне, па смо онда одредили ту цифру и ја вам кажем да тамо не стоји онолика цифра, колику г. министар правде тражи.

Љуба Ђирић — Ако и који чиновници заслужују ово парче леба, што им држава плаћа, то практиканци заслужују заиста на првом месту. Ви врло добро знате какви се послови њима поверавају. Према великом и разгранатом послу они често врше и послове средских писара, извршују забране, саслушају по кривичним ислеђењима.

Дакле један човек врши овако велики посао, а међутим плаћа се врло јадно. Ја знам једног практиканта код нас, који има 50 дин. месечно, а то је човек од 35 и неколико година, а да вреди и нешто више од практиканта види се из тога, што је он положио истинит за резервног потпоручика. И ако министру правде не ставимо на расположење довољну суму новаца, онда ништа неће бити од њихове повишице. И господо, ако би усвојили предлог одборски држим да не би учинили правду према њима. Српска држава, која има 57.000.000 динара да потроши на своје расходе, свакојачко неће учинити никакву задужбину ако уштеди на практиканте 4000 динара. И кад можемо да дајемо појединим чиновницима, који немају нигде никог, по 15.000 дин. додатка сем плате, онда нема разлога да на сиротињи уштедимо оволико.

Ја мислим да ћу погодити жељу Народног Представништва, кад кажем, да ћемо оставити онако како је министар предложио, а да не штедим онако како је одбор предложио.

Тома Јовановић — Некако ми изгледа да смо ухватили с рена. Господо, колико ће бити та уштеда од 4000 динара, коју оћете да уштедите од практиканата? Да ли тај практикант мора да буде обучен у кошуљи и оделу да, изгледа чист и да представља земаљску власт, а они се рачунају као власт, и да буду улизани као њихов председник или судија, или хоћете да им миле вашке по капуту кад улазе у канцеларију? Кад хоћете да штедите, почните од министра, начелника и т. д., а шта ћете у ту сиротињу? Извади комарцу ногу па ће му и прева испасги. Зар мислите да не могу они да краду марке по суду? Натераћете људе да краду, кад ово учините, јер овако практикант се нада да доцније постане виши чиновник, а кад ви хоћете да ту штедите, те му не дате да даље напредује, онда се он довија свачему, и боље би било за њега да буде некар, бар се онда нада да ће имати бољу будућност, него кад га ви овим на силу терате на крају, за то сам да ово остане по предлогу буџетском

Известилац — Ми, господо, нећемо да се разумемо. Прошле године било је у буџету 100.000 дин. на практиканте а сад је ставио г. министар правде, 114.000 дин. Ми смо ову цифру смањили на 110.000 дин. и ми дакле не смањујемо него дајемо очет више, но што је прошле године трошено на практиканте. С тога мислим, да се ово може са свим усвојити, јер 10.000 дин. дајемо више, него што је то било прошле године.

Риста Поповић — Господо! Овде изгледа као да се решава о практикантским платама, а не буџет за практиканте. Ја мислим да није овде реч о томе, него о броју практиканата и да ли оволика сума овде да остане или не? Ми мислимо да је ова сума довољна, да можемо имати довољан број практиканата. Но има нешто што није поменуо ни г. министар правде ни г. известилац.

Ви знате, да овде у појединим министарствима имаде министарских и саветничких синова, који не завире ни један дан у канцеларију, не раде ништа а иду у школу. Да су то сиротињски синови, који не могу да се издржавају при школовању, па на послетку нека их држава помаже; али, ја вас уверавам, да овде у Београду по појединим надлештвима имаде министарских синова, који скоро у недељу дана не завире једанпут у канцеларију, а добијају потпуно практикантску плату, коју употребљавају на свој луксуз, јер све остало има од куће. Ако хоћете на тај начин да дајемо плате, — мени је право. С тога мислим да оно што је било преко вужно, да смо ми то и дали и да е томе водимо озбиљна рачуна. Трошити пак на излишан број ових практиканата, који су синови саветнички и богаташки, који могу да се издржавају а само запремају место по разним министарствима и надлештвима, да не раде ништа, и да за тај нерад примају потпуно практикантску плату — то не могу никако да одобрим.

С тога је одбор и смањио ову позицију од 114.000 на 110.000 динара, јер је ово имао на уму.

Витомир Младеновић — Кад се нека ствар схвати ван Скупштине различно, ја се томе не чудим; али кад се

једна ствар у самој Скупштини хоће да схвати друкчије, него што је у ствари, онда ми је чудновато.

Ја знам да смо тако исто и лане смањили број практиканата, али не плату практикантима. Ја и сад чујем да хоћемо да смањимо у буџету њихову плату, али питање о томе није, него је питање о броју њиховом. Ја мислим да ми треба да решимо за онолики број практиканата, колики је најнужнији, па у место што ћемо имати 20 практиканата, који ће да се комотизирају или да они раде, а други за то да не раде, боље је да имамо 10 практиканата да их платимо са по 1000 дин. годишње, али практиканте, који ће збиљски и савесно да раде. Ви знате да ђаци, који неће да уче они онда оду за практиканте и после неколико година добију за среске началнике и долазе да својим наставницима заповедају и суде.

Дакле, треба усвојити толики број практиканата, колико је најнужније, али никако да им смањујемо плате. Ово су г. известилац и г. Риста Поповић врло лепо објаснили и ја бих молио Скупштину да тако прими. Има примера да неки практиканти проведу по неколико година у државној служби, нису хтели да уче школу или какав занат, но отишли у практиканте па после извесног времена мољакају министре, пишу посланицима и својим пријатељима, да моле да их министар аванзује. Најбоље је овако да сведемо практиканте на најнужнији број, на способности, вредне и савесне наградити са по 1000 дин. плате годишње и они ће са том платом моћи мирно и спокојно да живе, да буду са том платом задовољни, јер ће моћи подмиривати своје најнужније потребе са 1000 дин.

Лаза Илић — Ја сам се јавио да потпомогнем мишљење известилачево, али пошто је он онако лепо говорио и објаснио ову ствар, а и после говора Ристе Поповића и Витомира Младеновића, ја одустајем од говора.

Јован Авакумовић — Нисам мислио да говорим о овом предмету, али погрешно схватање г. известилаца и г. Ристе Поповића изазвало ме је, да и ја о томе проговорим две три речи. Није истина, да се овим не иде на смањење плата практикантских. Умањити ову суму у буџету, значи да г. министар правде мора да смањује плату практикантима. (Чује се: није истина, него број практиканата). Овде не стоји број практиканата, а министар мора да употребити довољан број практиканата, а прошлогодишњи буџет показује колико их је потребно. И према томе, кад се ова сума смањује, онда он мора да смањује и плату практикантима. У осталом ја мислим да је одбор неправедан према практикантима. Ви сви знате, да је свуда по свима струкама стављена по једна извесна сума на аванзовање чиновника, док овде гледамо да практикантима смањимо и оно што имају. Ви кажете да сад има више 10.000 дин., него ланске године. Господ. известилац међутим не доказује рачуном. Зар нећете и овим да оставите овде могућност министру да аванзује ту сиротињу? Ја држим на сваки начин да ово вије рубрика, где треба штедети и да треба овде штедети; иначе учинили бисмо неправду према сиротињи, која то незаслужује.

Што се тиче онога, што г. Риста Поповић рече, да има чиновничких синова, министарских и саветничких синова, па су практиканти по разним надлештвима и министарствима, то треба знати да је злоупотреба од стране министра. Дакле нека се не одузима од сиротиње леб.

Тома Војичић — Господо, код ове партије видим да се повела доста дуга дебата, што ја нисам мислио да она заслужује, да се о њој толико дуго говори, и да од те партије штедим.

Г. Известилац је казао да они нису имали наме е да смањују плату практикантима, али су смањили број практиканата, као врло потребну снагу по нашим надлештвима. А да су тако учинили види се из тога, што ће у току ове године за срезове, који су груписани, требати још више практиканата по среским канцеларијама, које су затрпане пословима, па ће требати не само по три и по четири, него по десет практиканата. А ту се не може ништа урадити, докле не буде рад-

них снага. Па тако је и код судова та претрпаност послова; и ако ми скратимо овај број радних снага, то се онда само по себи разуме, да ће та претрпаност настати још већа. Ми овде треба да дамо могућност, да они раде мало боље, а не да се ти послови затрпају. И ако уштедимо на практикантима, онда ће бити више штете него користи.

Ја мислим да то није оправдано ни са које стране и за то ћу гласати за онај кредит, како је у буџету стављено.

Потпредседник — Има реч г. Панта Срећковић.

Панта Срећковић — Ја нећу да говорим (Чује се да се реши).

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реше (Јесте).

Има реч г. Министар Правде.

Министар правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици, пре свега дозволите да исправим неке неправилности, које су се сигурно случајно поткрале у говору г. известилаца и г. Витомира. Они су тврдили да је у буџету ланске године одобрено сто хиљада динара на практиканте. То господо не стоји. Ево старога буџета у њему стоји сто десет хиљада динара, дакле равно десет хиљада динара више. Г. известилац врло се често у говору позива на прошло годишњи буџет. Видимо да је нужно да и сам бацам ма и један легитиман поглед на раније буџете министарства правде. Могу одма да изјавим да од 10 година на овамо буџет министарства правде никад није био мањи него што се предлаже; тако на пр. год. 1884 био је 20.80012.; год. 1885 21.036000 динара, год. 1886, 13.000.000, год. 1887, 88 и 89, 18.350.000 и т. д. дакле ваљда већи него данас.

Г. Поповић вели да ће предложена сума бити довољна само ако се министарска деца не узимају за практиканте. На учињену примедбу имам да одговорим ово: кад сам дошао за министра ја сам расписом наредио свима Судовима, да се отпусте сви практиканти који су ђаци. То сам урадио за то, што су они злоупотребљавали поверење изговарајући се у канцеларију да морају у школу а у школи да морају у канцеларији. Као што видите дакле учињено је све што се могло. Нема господо Суда, који ми се није обратило званично са молбом, који за једног, који за два и више практиканата. Акта су овде на столу, ко жели може се уверити. Пред таким фактом ја нисам могао очи да затворим, морао сам суму да повећам, а на вама је сада да с разлога, који сам вам изнео предлог примите или одбаците.

Известилац Ј. М. Јовановић — Ја хоћу да одговорим неколико речи г. Томи Војичићу. Он је у своме говору спомињао среску полициску власт и истражне судије и из његовог говора излази, да у овај број практиканата дошли би и практиканти код среских власти и истражних судија. Ја на то имам да приметим да среске власти долазе у буџет министарства унутр. дела, а ова сума, даје се само на практиканте код окружних судова и министарства правде, а тако исто да и за практиканте код истражних судија има особени буџет. Дакле молим вас имајте на уму да је ова позиција, само на практиканте министарства правде и код окружних судова.

Даље господо имам ово да кажем. По последњем завршном рачуну који је пред нама, потрошено је на практиканте 96000 динара за годину дана. Према томе мислили смо у одбору да је довољно да повећамо цифру, на ту позицију на 100000 динара, а на послетку мени је свеједно, повећајте је колико хоћете, само ми смо то према завршном рачуну узели да је довољно 100000 дин. и да се може да уштеди 4000 дин.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то да се одобрим кредит по буџету — дакле по предлогу министровом нека изволе седети, а ко је против нека устане? (Вићина седи). — Већина седи према томе објављујем да је Скупштина одобрила кредит на плату практиканата 114050 дин.

Изволите даље.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)